

1. It is important because activities such as file saving, searching, scheduling reminders, preparing business letters, and other operations depend on the correct date and time./ ගොනු සුරැකීම, සෙවීම, මතක් කිරීම් කාලසටහන්ගත කිරීම, ව්‍යාපාරික ලිපි සකස් කිරීම සහ වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් නිවැරදි දිනය සහ වේලාව මත රඳා පවතින බැවින් මෙය වැදගත් වේ.
2. Formatting the date and time correctly is useful when: දිනය සහ වේලාව නිවැරදිව සැකසීම පහත අවස්ථාවලදී ප්‍රයෝජනවත් වේ:
 - Installing and updating software / මෘදුකාංග ස්ථාපනය කිරීම සහ යාවත්කාලීන කිරීම
 - Scheduling applications to activate or shut down / යෙදුම් ක්‍රියාත්මක වීමට හෝ ක්‍රියා විරහිත වීමට කාලසටහන්ගත කිරීම
 - Updating the operating system / මෙහෙයුම් පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම
 - Activating software licenses / මෘදුකාංග බලපත්‍ර සක්‍රිය කිරීම
3. A time zone is a geographical region where the same standard time is maintained. Countries around the world are divided into different time zones./ කලාප වේලාවක් යනු එකම සම්මත වේලාවක් පවත්වාගෙන යනු ලබන භූගෝලීය කලාපයකි. ලොව පුරා රටවල් විවිධ කාල කලාපවලට බෙදා ඇත.
4. Time zones are important because they maintain a unique time according to an international standard and are used for legal, commercial, and social purposes./ කාල කලාප වැදගත් වන්නේ ඒවා ජාත්‍යන්තර සම්මතයකට අනුව සුවිශේෂී වේලාවක් පවත්වාගෙන යන අතර නීතිමය, වාණිජ සහ සමාජීය අරමුණු සඳහා භාවිතා වන බැවිනි.
5. According to the example, when it is 6:00 a.m. in Sri Lanka, it is 1:30 a.m. in the United Kingdom./ උදාහරණයට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ වේලාව උදේ 6:00 වන විට එක්සත් රාජධානියේ වේලාව අලුයම 1:30 වේ.
6. The default currency setting is the currency of the country in which the operating system was produced./ පෙරනිමි මුදල් සැකසුම යනු මෙහෙයුම් පද්ධතිය නිෂ්පාදනය කරන ලද රටේ මුදල් ඒකකයයි.
7. The currency format should be modified to match the currency used in the user's country./ පරිශීලකයාගේ රටේ භාවිතා වන මුදල් ඒකකයට ගැලපෙන පරිදි මුදල් ආකෘතිය වෙනස් කළ යුතුය.
8. File attributes are details or properties related to a file. Examples include: ගොනු ගුණාංග යනු ගොනුවකට අදාළ විස්තර හෝ ලක්ෂණ වේ. උදාහරණ ලෙස පහත ඒවා දැක්විය හැක:

• File type / ගොනු වර්ගය	File location / ගොනුව පිහිටි ස්ථානය
• File name / ගොනු නාමය	Date created / සෑදූ දිනය
• File extension / ගොනු දිගුව	Last modified date / අවසාන වරට වෙනස් කළ දිනය
• File size / ගොනු ප්‍රමාණය	File permissions / ගොනු අවසර
9. File permission attributes provide important information about a file and allow users to: ගොනු අවසර ගුණාංග මගින් ගොනුවක් පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු සපයන අතර පරිශීලකයින්ට පහත දේ කිරීමට ඉඩ ලබා දේ:
 - Make a file hidden./ ගොනුවක් සැඟවීම.
 - Protect a file by allowing others to view it but preventing modifications by making it read-only./ අන් අයට නැරඹීමට ඉඩ ලබා දීමෙන් නමුත් වෙනස් කිරීම් වැළැක්වීම සඳහා 'කියවීමට පමණක්' ලෙස සැකසීමෙන් ගොනුවක් ආරක්ෂා කිරීම.
10. An operating system provides several search methods. Files can be searched by: මෙහෙයුම් පද්ධතියක් මගින් සෙවුම් ක්‍රම කිහිපයක් සපයනු ලැබේ. ගොනු පහත දේ මගින් සෙවිය හැක:
 - File name / ගොනු නාමය
 - File extension / ගොනු දිගුව
 - Date saved / සුරැකූ දිනය

Example: A file extension can be used to search for files of a particular type, such as .doc, .txt, or .ppt./
 උදාහරණය: .doc, .txt, හෝ .ppt වැනි නිශ්චිත වර්ගයක ගොනු සෙවීම සඳහා ගොනු දිගුවක් භාවිතා කළ හැක.

11. The two basic types are: මූලික වර්ග දෙක වන්නේ:

- Hardware-related problems / දෘඩාංග ආශ්‍රිත ගැටළු
- Software-related problems / මෘදුකාංග ආශ්‍රිත ගැටළු

12. They are:

- Application software-related problems / යෙදුම් මෘදුකාංග ආශ්‍රිත ගැටළු
- Operating system-related problems / මෙහෙයුම් පද්ධති ආශ්‍රිත ගැටළු

13. A PS/2 port is used to connect a keyboard or mouse, especially older types of devices.

PS/2 පෝට් එකක් භාවිතා කරනුයේ යතුරුපුවරුවක් හෝ මවුසයක් සම්බන්ධ කිරීමටයි; විශේෂයෙන්ම පැරණි වර්ගයේ උපාංග සඳහා මෙය භාවිතා වේ.

14. Answer:

- VGA port – Used to connect a monitor with a VGA connection./ VGA පෝට් එක - VGA සම්බන්ධතාවක් සහිත මොනිටරයක් සම්බන්ධ කිරීමට භාවිතා කරයි.
- DVI port – Used to connect a monitor with a DVI connection./ DVI පෝට් එක - DVI සම්බන්ධතාවක් සහිත මොනිටරයක් සම්බන්ධ කිරීමට භාවිතා කරයි.

15. An HDMI port is used to connect a computer to a television or other display devices. It can transmit both audio and video./ HDMI පෝට් එකක් භාවිතා කරනුයේ පරිගණකයක් රූපවාහිනියකට හෝ වෙනත් දර්ශන උපාංගයකට සම්බන්ධ කිරීමටයි. එයට ශ්‍රව්‍ය සහ දෘශ්‍ය යන දෙකම සම්ප්‍රේෂණය කළ හැකිය.

16. Answer:

- USB port – Used to connect devices with USB connections./ USB පෝට් එක - USB සම්බන්ධතා සහිත උපාංග සම්බන්ධ කිරීමට භාවිතා කරයි.
- RJ45 Ethernet port – Used for network connections./ RJ45 Ethernet පෝට් එක - ජාල සම්බන්ධතා සඳහා භාවිතා කරයි.
- eSATA port – Used to connect external storage devices./ eSATA පෝට් එක - බාහිර ගබඩා උපාංග සම්බන්ධ කිරීමට භාවිතා කරයි.

17. Examples include:

- The computer does not function./ පරිගණකය ක්‍රියා නොකරයි.
- The keyboard does not work./ යතුරුපුවරුව ක්‍රියා නොකරයි.
- The mouse does not work./ මවුසය ක්‍රියා නොකරයි.
- The monitor does not display./ මොනිටරයේ දර්ශනයක් නොපෙන්වයි.
- The speakers do not function./ ස්පීකර් ක්‍රියා නොකරයි.
- Network connections do not work./ ජාල සම්බන්ධතා ක්‍රියා නොකරයි.

#ICT කඩිනම

18. First, check whether the power cables connecting the computer to the main power supply are properly connected. If necessary, disconnect the power supply before checking the connections. පළමුව, පරිගණකය ප්‍රධාන විදුලි සැපයුමට සම්බන්ධ කරන විදුලි රැහැන් නිසි ලෙස සම්බන්ධ වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කරන්න. අවශ්‍ය නම්, සම්බන්ධතා පරීක්ෂා කිරීමට පෙර විදුලි සැපයුම විසන්ධි කරන්න.
19. The following steps can be followed:
- Disconnect the power supply from the wall socket./ බිත්ති සොකට් එකෙන් විදුලි සැපයුම විසන්ධි කරන්න.
 - Check whether the UPS plug is properly connected./ UPS ප්ලග් එක නිසි ලෙස සම්බන්ධ වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කරන්න.
 - Check the cables connecting the computer and monitor./ පරිගණකය සහ මොනිටරය සම්බන්ධ කරන රැහැන් පරීක්ෂා කරන්න.
 - Turn on the UPS from the main supply./ ප්‍රධාන විදුලි සැපයුමෙන් UPS එක ක්‍රියාත්මක කරන්න.
 - Switch on the computer./ පරිගණකය ක්‍රියාත්මක කරන්න.
 - If it still does not start, seek technical assistance./ එය තවමත් ක්‍රියාත්මක නොවන්නේ නම්, තාක්ෂණික සහාය ලබා ගන්න.
20. First, restart the computer and check whether the keyboard or mouse is activated. If the problem continues: පළමුව, පරිගණකය නැවත ආරම්භ කර යතුරුපුවරුව හෝ මවුසය ක්‍රියාත්මක වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කරන්න. ගැටළුව දිගටම පවතී නම්:
- Shut down the computer./ පරිගණකය ක්‍රියා විරහිත කරන්න.
 - Connect the keyboard and mouse to their correct ports./ යතුරුපුවරුව සහ මවුසය ඒවාට අදාළ නිවැරදි පෝට් වලට සම්බන්ධ කරන්න.
 - USB devices should be firmly connected to USB ports./ USB උපාංග USB පෝට් වලට තදින් සම්බන්ධ කළ යුතුය.
 - PS/2 keyboard or mouse devices should be connected to the appropriate PS/2 ports./ PS/2 යතුරුපුවරු හෝ මවුස් උපාංග අදාළ PS/2 පෝට් වලට සම්බන්ධ කළ යුතුය.
 - Restart the computer and check whether they work./ පරිගණකය නැවත ආරම්භ කර ඒවා ක්‍රියා කරන්නේ දැයි පරීක්ෂා කරන්න.
 - If they still do not work, try another keyboard or mouse or seek technical assistance./ ඒවා තවමත් ක්‍රියා නොකරන්නේ නම්, වෙනත් යතුරුපුවරුවක් හෝ මවුසයක් භාවිතා කර බලන්න, නැතහොත් තාක්ෂණික සහාය ලබා ගන්න.

21. Check whether the power button of the monitor is switched on. If it is off, switch it on.
මොනිටරයේ බල බොක්කම ක්‍රියාත්මක කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. එය ක්‍රියා විරහිතව ඇත්නම්, එය ක්‍රියාත්මක කරන්න.
22. Restart the computer and check whether the monitor works after restarting.
පරිගණකය නැවත ආරම්භ කර, නැවත ආරම්භ කිරීමෙන් පසු මොනිටරය ක්‍රියා කරන්නේ දැයි පරීක්ෂා කරන්න.
23. The monitor may be connected using VGA, DVI, HDMI, or Display cables.
මොනිටරය VGA, DVI, HDMI හෝ Display කේබල් භාවිතයෙන් සම්බන්ධ කර තිබිය හැක.
24. Check whether the cable is properly connected to the correct port on both the computer and the monitor./ කේබලය පරිගණකයේ සහ මොනිටරයේ ඇති නිවැරදි පෝට් එකට නිසි ලෙස සම්බන්ධ කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න.
25. Try connecting another monitor to determine whether the problem is with the monitor. If the problem continues, seek technical assistance./ගැටලුව ඇත්තේ මොනිටරයේදැයි තීරණය කිරීම සඳහා වෙනත් මොනිටරයක් සම්බන්ධ කර බලන්න. ගැටලුව දිගටම පවතී නම්, තාක්ෂණික සහාය ලබා ගන්න.
26. Increase the speaker volume to a higher level and check whether sound is produced./ ස්පීකරයේ ශබ්ද මට්ටම ඉහළ නංවා ශබ්දය ඇසෙන්නේ දැයි පරීක්ෂා කරන්න.
27. Check the sound icon on the taskbar. If the sound is muted or the volume is minimized, unmute it and move the volume slider upward./ Taskbar එකේ ඇති ශබ්ද අයිකනය පරීක්ෂා කරන්න. ශබ්දය අක්‍රිය කර හෝ ශබ්ද මට්ටම අවම කර තිබේ නම්, එය නැවත ක්‍රියාත්මක කර ශබ්ද මට්ටම පාලනය කරන ස්ලයිඩරය ඉහළට ගෙන යන්න.
28. Check that the speaker cables are connected to the correct audio ports. If the computer has HD Audio ports, connect the cables according to the required audio connections./ ස්පීකර් කේබල් නිවැරදි ඕඩියෝ පෝට් වලට සම්බන්ධ කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. පරිගණකයේ HD Audio පෝට් තිබේ නම්, අවශ්‍ය ඕඩියෝ සම්බන්ධතා වලට අනුකූලව කේබල් සම්බන්ධ කරන්න.
29. Restart the computer and check the sound again. If the problem continues, check whether the audio device driver is properly installed. Reinstall the driver if necessary or seek technical assistance./ පරිගණකය නැවත ආරම්භ කර නැවත ශබ්දය පරීක්ෂා කරන්න. ගැටලුව දිගටම පවතී නම්, ඕඩියෝ උපාංග ධාවකය නිසි ලෙස ස්ථාපනය කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. අවශ්‍ය නම් ධාවකය නැවත ස්ථාපනය කරන්න හෝ තාක්ෂණික සහාය ලබා ගන්න.
30. Answer:
 - Check whether the RJ45 network cable is properly connected to the computer's Ethernet port./ RJ45 ජාල කේබලය පරිගණකයේ Ethernet පෝට් එකට නිසි ලෙස සම්බන්ධ කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න.
 - If the connection is loose, reconnect it properly./ සම්බන්ධතාවය ලිහිල්ව ඇත්නම්, එය නිසි ලෙස නැවත සම්බන්ධ කරන්න.
 - Check the network icon on the taskbar./ Taskbar එකේ ඇති ජාල අයිකනය පරීක්ෂා කරන්න.
 - Use the "Troubleshoot problems" option provided by the operating system./ මෙහෙයුම් පද්ධතිය මගින් සපයන "Troubleshoot problems" (ගැටළු නිරාකරණය කිරීමේ) විකල්පය භාවිතා කරන්න.
 - If the problem continues, seek help from the teacher or network administrator./ ගැටලුව දිගටම පවතී නම්, ගුරුවරයාගෙන් හෝ ජාල පරිපාලකගෙන් උපකාර ලබා ගන්න.

31. Answer:

- Problems related to application software / යෙදුම් මෘදුකාංග හා සම්බන්ධ ගැටළු
- Problems related to the operating system / මෙහෙයුම් පද්ධතිය හා සම්බන්ධ ගැටළු

32. Application software is a computer program designed to perform specific tasks.

Examples: MS Word, MS Excel, Firefox, Chrome, and Paint.

යෙදුම් මෘදුකාංගයක් යනු නිශ්චිත කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති පරිගණක වැඩසටහනකි. උදාහරණ: MS Word, MS Excel, Firefox, Chrome සහ Paint

33. Common problems include:

- The software does not run./ මෘදුකාංගය ක්‍රියාත්මක නොවීම.
- It does not respond even when it is open./ විවෘත කර තිබියදීත් ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම.
- It is unable to perform a particular task./ යම් නිශ්චිත කාර්යයක් ඉටු කිරීමට නොහැකි වීම.
- It takes a long time to load and is slow./ පූරණය වීමට දිගු කාලයක් ගතවීම සහ මන්දගාමී වීම.
- It does not respond to user commands./ පරිශීලක විධානවලට ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම.
- It performs functions incorrectly./ කාර්යයන් වැරදි ලෙස සිදු කිරීම.

34. First, close the application software and reopen it. If it still does not work, follow further troubleshooting steps./ පළමුව, අදාළ යෙදුම් මෘදුකාංගය වසා නැවත විවෘත කරන්න. එය තවදුරටත් ක්‍රියා නොකරන්නේ නම්, ගැටළු නිරාකරණය කිරීමේ වැඩිදුර පියවර අනුගමනය කරන්න.

35. Software should be compatible with the computer's specifications and operating system. Software that works on one operating system may not work correctly on another.

මෘදුකාංගය පරිගණකයේ පිරිවිතර සහ මෙහෙයුම් පද්ධතිය සමඟ අනුකූල විය යුතුය. එක් මෙහෙයුම් පද්ධතියක ක්‍රියා කරන මෘදුකාංගයක් තවත් මෙහෙයුම් පද්ධතියක නිසි ලෙස ක්‍රියා නොකළ හැකිය.

36. Check whether the software is properly licensed and whether its trial period has expired.

Unlicensed software or software with an expired trial period can cause problems.

මෘදුකාංගය නිසි ලෙස බලපත්‍ර ලබාගෙන ඇත්දැයි සහ එහි අත්හදා බැලීමේ කාලසීමාව කල් ඉකුත් වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කරන්න. බලපත්‍ර නොමැති මෘදුකාංග හෝ අත්හදා බැලීමේ කාලසීමාව කල් ඉකුත් වූ මෘදුකාංග ගැටළු ඇති කළ හැකිය.

37. A computer virus is malicious code that can harm the computer system, destroy data, and replicate itself./ පරිගණක වෛරසයක් යනු පරිගණක පද්ධතියට හානි කිරීමට, දත්ත විනාශ කිරීමට සහ නමන්වම පිටපත් කර ගැනීමට හැකි හානිකර කේතයකි.

#ICT කණ්ඩායම

38. Common operating system problems include: පොදු මෙහෙයුම් පද්ධති ගැටළු අතරට පහත දැනුණු වේ:

- The computer is slow to start./ පරිගණකය ආරම්භ වීම මන්දගාමී වීම.
- The system does not respond to user commands because of slow processing./ මන්දගාමී සැකසුම් ක්‍රියාවලිය හේතුවෙන් පද්ධතිය පරිශීලක විධානවලට ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම.
- The computer displays a blank desktop./ පරිගණකය හිස් ඩෙස්ක්ටොප් තිරයක් පෙන්වීම.

39. Answer:

- Close unnecessary applications that run at startup./ පරිගණකය ආරම්භයේදී ක්‍රියාත්මක වන අනවශ්‍ය යෙදුම් වසා දමන්න.
- Remove unnecessary files from the hard disk using Disk Cleanup./ Disk Cleanup භාවිතයෙන් දෘඩ තැටියෙන් අනවශ්‍ය ගොනු ඉවත් කරන්න.
- Use the Repair option of the operating system if necessary./ අවශ්‍ය නම් මෙහෙයුම් පද්ධතියේ Repair (අලුත්වැඩියා) විකල්පය භාවිතා කරන්න.
- If repair does not work, reinstall the operating system./ අලුත්වැඩියා කිරීම සාර්ථක නොවන්නේ නම්, මෙහෙයුම් පද්ධතිය නැවත ස්ථාපනය කරන්න.

40. There are two possible solutions: විය හැකි විසඳුම් දෙකක් තිබේ:

- Solution 1: Check whether the computer is in Tablet mode. Open the Action Center and switch from Tablet mode to PC mode./ විසඳුම 1: පරිගණකය Tablet මාදිලියේ තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. Action Center විවෘත කර Tablet මාදිලියේ සිට PC මාදිලියට මාරු වන්න.
- Solution 2: Right-click on the desktop → select View → select Show desktop icons. This makes the desktop icons visible again./ විසඳුම 2: ඩෙස්ක්ටොප් එක මත දකුණු-ක්ලික් කරන්න → View තෝරන්න → Show desktop icons තෝරන්න. මෙය ඩෙස්ක්ටොප් අයිකන නැවත දර්ශනය වීමට සලස්වයි.